

ביאורים לפרקי אבות

המשנה עם פירוש רש"י

פרק ששי

א שְׁנו חֲכָמִים בְּלִשׁוֹן הַמְּשֵׁנָה, בְּרוּךְ שֶׁבָּחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנֵתָם. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה זוֹכֵה לְדַבְרִים הַרְבֵּה, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁכַל הָעוֹלָם כְּלוּ, כְּדָאִי הוּא לֹ. נִקְרָא רַע, אֲהוּב, אֲהוּב אֶת הַמָּקוֹם, אֲהוּב אֶת הַבְּרִיּוֹת, מְשַׁמַּח אֶת הַמָּקוֹם, מְשַׁמַּח אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּמְלַבֶּשֶׁתוֹ עֲנוּה וִירָאָה. וּמְכַשְׂרֵתוֹ לְהִיּוֹת צְדִיק, חֲסִיד, יִשְׂרָאֵל, וְנִאֲמָן, וּמְרַחֲקֵתוֹ מִן הַחֲטָא, וּמְקַרְבֵּתוֹ לִידֵי זְכוּת, וְנִהְיֵין מְמַנּוּ עֲצָה וְתוֹשִׁיָּה, בִּינָה וּגְבוּרָה, שְׁנֵאמַר: לִי עֲצָה וְתוֹשִׁיָּה, אֲנִי בִּינָה, לִי גְבוּרָה, וְנִתְנָת לֹ מַלְכוּת וּמְשָׁלָה, וְחֻקּוֹר דִּין, וּמַגְלִין לֹ רְזִי תוֹרָה, וְנִעֲשֶׂה כְּמַעֲיָן הַמִּתְגַּבֵּר וּכְנֶהֱרָ שְׂאִינוּ פּוֹסֵק, וְהוּנָה צְנוּע, וְאָרְךְ רוּחַ, וּמוֹחֵל עַל עַלְבוּנו, וּמְגַדְּלֵתוֹ וּמְרוֹמְמֵתוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים.

פירוש רש"י

(א) שְׁנו חֲכָמִים. בלשון המשנה כלומר ברייתא היא ובלשון המשנה היא שנויה אבל אינה משנה ומה שנו ר"מ אומר וכו' ולפי שעד עכשיו כל הפרקים משנה לפיכך הוצרך להודיע שמכאן ואילך ברייתא היא ומתוך שהללו דברי הגדה הן ומספרות בעסק ת"ת נהגו לאומרן בבית הכנסת עם שאר פרקים הללו של מס' אבות: זוכה לדברים הרבה. להיות צדיק וחסיד כדלקמן: כדאי הוא ל. כלומר שנברא בשבילו, וכן הוא אומר (קהלת י"ב) כי זה כל האדם: נקרא רע. (תהלים קל"ט) ולי מה יקרו רעך א-ל: אהוב. (שם קכ"ב) ישליו אוהביך, ואומר (שם קי"ט) שלום רב לאוהבי תורתך: אוהב את המקום. שעושה מאהבה: אוהב את הבריות. שמקרבן ומלמדן וגומלן טוב: ומלבשתו. התורה: ומכשרתו להיות צדיק.

הולך בתומו ואינו עושה עולה, אלא מצדיק דרכיו בקו ובהכרעת משפט: חסיד. עושה לפניו משורת הדין: ישר. עושה ישר, ועדיף מצדיק: ונהנין ממנו עצה ותושיה שנאמר לי עצה ותושיה. דלעיל מהאי קרא כתיב, ה' קנני ראשית דרכו, וסמך ליה, לי עצה ותושיה, כלומר עצה וגבורה ובינה אני ללומדי, להיות לבני אדם לעזר. תושיה, לוטי"ר בלע"ז, ענין גאווה וגדולה: ונותנין לו (מלכות וממשלה) וחקור דין. שעומק הדין פתוח לפניו: ומגלין לו רזי תורה. מן השמים, הכי גרסינן: והוי צנוע וארך רוח. הוי צנוע וארך אפים, מתוך עסק התורה יהא קשה לכעוס, דכל הכועס אפילו תורתו כמשה רבינו עליו השלום משתכחת הימנו: מוחל על עלבונו. מעביר על מדותיו מרוב ענוה:

ביאורים לפרקי אבות

מתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

להמשיך "לשון המשנה" (גילוי אלקות) ב"ברייתא" (חלקו בעולם)

ע"פ מנהג ישראל אומרים פרקי אבות בכל שבתות הקיץ [ובודאי יקיימו זאת גם לאחר ביאת משיח צדקנו, וכידוע שמנהג ישראל מקבל את התוקף של מצות עשה ומצות לא תעשה, סור מרע ועשה טוב, וזה מביא ל"בקש שלום ורדפהו", עם כל המעלות בשלום, ששלימות ענין השלום יהי' לע"ל],

והביאור בזה – שבזה מודגש שצריך להמשיך "לשון המשנה" גם ב"ברייתא", מלשון חוץ, החל מ"חוץ" בתורה, ועד ל"חוץ" כפשוטו, והיינו דע"ז שבנפש היהודי ישנה העבודה ד"ראה אנכי נותן לפניכם היום", הרי זה נותן לו כח שיוכל לפעול את העבודה

דגילוי אלקות גם בחלקו בעולם, עד – לגלות את האמת דאלקות בכל העולם כולו, ש"אין עוד מלבדו", ו"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו", "ה' ימלוך לעולם ועד" (כסיום וחותם הפרק), שבכל העולם כולו, ובכל השבעים אומות יראו בגלוי אחדותו ית', הוי' אחד ושמו אחד.

(משיחות ש"פ ראה, מבה"ח אלול ה'תש"י)

– בלתי מוגה)

ובשבת זה – אומרים פרק ששי. בפרק זה רואים דבר פלא: התחלת הפרק היא "שנו חכמים בלשון המשנה", ז.א. שאע"פ שהפרק כולל ברייתות (ולא משניות), הרי "שנו חכמים בלשון המשנה". וצריך להבין מדוע החכמים שינו בלשונם ואמרו ולמדו את הברייתות – לא בלשון ברייתא, אלא "בלשון המשנה", שעל

פרקי אבות הם חלק מתושבע"פ שלימודה צריך להיות בהבנה והשגה דוקא, ולכן אין להסתפק באמירת פרקי אבות, אלא צריכים ללמדם בעיון, כראוי בתושבע"פ.

אלא שמכיון ש"איני מבקש . . . אלא לפי כחן", לא תובעים מאו"א שילמד בעיון את כל המשניות דכל פרק בכל שבת ושבת, מכיון שמסתמא ענין זה יקשה להביאו לידי פועל; אבל עכ"פ משנה אחת בכל פרק, יש ללמוד בעיון כדבעי בתושבע"פ, והיינו שנוסף לאמירת המשניות בנוסח דאדמו"ר הוקן המודפס בסידור (ששם לא נדפסו המפרשים), יחזיק לידו ג"כ ספר משניות עם מפרשי המשנה, עכ"פ ספרי המשניות עם עיקר תוספות יו"ט ופירוש רבי עובדי' מברטנורא (המפרשים היסודיים), וילמד מתוכם עכ"פ משנה אחת כאמור עם המפרשים (שהם התושבע"פ בתושבע"פ גופא).

והאמור שייך במיוחד לתלמידי התמימים, וזהו עיקר ענינם – לימוד התורה בפירושי', בהבנה והשגה, ואדרבה: הסדר אצלם הוא הפוך – בתחילה לימוד לעיונא, ואח"כ אמירה סתם.

(משיחות ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תנשא"א – התוועדות א' – בלתי מוגה)

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!